

LNS projekts "DRAUDZĪGA VIDE JĀVEIDO PAŠIEM"

Tematisko materiālu kopa "Draudzīga vide" Nr. 8

MATERIĀLS TAPIS AR LATVIJAS VIDES AIZSARDZĪBAS FONDA FINANSIĀLU ATBALSTU

Atzīmējamās dienas vides aizsardzībā

Zemes stunda

Zemes stunda ir starptautisks pasākums, kura dalībnieki tiek aicināti izslēgt gaismu un maznozīmīgās elektriskās iekārtas uz vienu stundu

marta pēdējās sestdienas vakarā no 20:30 līdz 21:30 pēc vietējā laika. Simboliskās akcijas mērķis ir veicināt klimata pārmaiņas ar elektroenerģijas taupīšanu ikdienā.

Zemes stundu organizē Pasaules dabas fonds.

Pirmo reizi Zemes stunda notika Sidnejā Austrālijā 2007. gada 31. martā. Pēc aprēķiniem, 2007. gada Zemes stunda samazināja Sidnejas elektroenerģijas patēriņu par 2,1 — 10,2% , piedaloties 2,2 miljoniem cilvēku.

Šogad Zemes stunda visā pasaulē un Latvijā tika atzīmēta jau devīto reizi. Arī Latvijā atsaucība akcijai bija liela, piedalījās 58 pašvaldības, un tā tika aizvadīta ar saukli "Maini klimata pārmaiņas". Rīgā vairākās kafejnīcās un restorānos notika koncerti un vakariņas sveču gaismā. Novados iedzīvotāji pulcējās pie uguns kuriem, notika vides izglītības darbnīcas, koncerti, orientēšanās spēles, nakts skrējieni.

Šogad klimata pārmaiņu tematiku īpaši aktuālu padara 2015. gada decembrī gaidāmā Parīzes Klimata konference, kurā visu valstu līderi lems par siltumnīcefekta gāzu (SEG) izraisošo emisiju samazināšanu. SEG ir, piemēram, auto izplūdes gāzes, rūpnīcu, katlumāju dūmi u.c.

Par klimata pārmaiņām zinātnieki ziņo jau vairāk nekā 30 gadus, un tās tiek saistītas ar SEG koncentrācijas pieaugumu. Redzamākās klimata pārmaiņu izpausmes ir kūstoši ledāji, jūras līmeņa celšanās, spēcīgākas vētras un plūdi, kā arī mazāks sniega daudzums ziemeļos un lielāks sausums dienvidos.

Pasaules vides diena, Starptautiskā dabas aizsardzības diena

Tā ik gadu tiek atzīmēta 5. jūnijā, un ir viens no veidiem, kā ANO (Apvienoto Nāciju Organizācija) veicina izpratni par vides aizsardzību pasaules mērogā. Vides dienu katru gadu svin kopš 1972. gada, un katrai ir sava devīze. Šogad tā bija: "7 miljoni sapņu. Viena planēta. Patērē, rūpējoties par zemi".

Pasaules ūdens diena

Pēc ANO iniciatīvas kopš 1993. gada visā pasaulē 22. martā tiek atzīmēta Pasaules ūdens diena.

Latvijā to plaši atzīmē kopš 1996. gada, un tās ietvaros notiek dažādas aktivitātes. Piemēram, jau 15. gadu Vides aizsardzības klubs aicina 22. marta rītā plkst. 6:20 sagaidīt saullēktu pie kādas ūdenstilpnes, piemēram, Zaķusalā pie Daugavas starp Latvijas Televīzijas ēku un televīzijas apraides torni, pa kuru tiek rīkota arī ekskursija. Tiek publicēts vairāk informācijas par tīru, ūdens nozīmi cilvēka dzīvē. Piemēram!

Ūdens vērtība. Senajās austrumu tautās uzskatīja, ka 90% gadījumos slimību iemesls ir nepietiekoša ūdens dzeršana. Ūdeni viņi pielīdzināja skaistuma un jaunības eliksīram, kas attīra organismu no indēm un palīdz novērst veselības problēmas.

Un lūk – pieci ūdens dzeršanas zelta likumi: no rīta, pusotru stundu pirms ēšanas, izdzert glāzi ūdens; izdzert glāzi ūdens arī 30 minūtes pirms katras ēdienreizes; nedzert šķidrumu ēšanas laikā un 40 minūtes pēc ēšanas; izdzert glāzi ūdens 30 minūtes pirms gulētiešanas; un – dzert ūdeni vienmēr, kad to gribas.

Lielā Talka

Valmierieši talko savā sētā

Šī tradīcija aizsākās pirms septiņiem gadiem ar talku 2008. gada 13. septembrī, kas bija kā iedzīvotāju dāvana Latvijai tās 90. dzimšanas dienā. Šajos gados vides sakopšanas pasākumos kopumā ir piedalījušies ap 795 000 entuziastu.

Pēdējos gadus Lielās Talkas akcents ir Vides izglītība un Pagalmu labiekārtošanas kustība. Katru gadu Lielā Talka izvirza noteiktu vadmotīvu, lai aicinātu sabiedrību pievērst uzmanību tam, cik ļoti esam saistīti ar vidi un tās veselību. Šogad vadmotīvs bija: "Pastāvēs, kas pārvērtīsies!".

Lielās Talkas mērķis ir līdz 2018. gadam – Latvijas 100. dzimšanas dienai – padarīt mūsu valsti par tīrāko un sakoptāko vietu pasaulē, dot iespēju dabai atveseļoties, attīrot to no atkritumiem, kā arī mudināt iedzīvotājus pašiem labiekārtot un rūpēties par vidi sev apkārt. ▲

Lielākās vides aizsardzības organizācijas Latvijā

Latvijas vides aizsardzības fonds (<http://lvafa.gov.lv/>)

Fonds ir valsts budžeta līdzekļu

kopums vides aizsardzības pasākumu un projektu īstenošanai. Fonds finansē arī LNS projektu "Draudzīga vide jāveido pašiem".

Fonda mērķis ir veicināt ilgtspējīgu

tautsaimniecības attīstību, integrējot vides aizsardzības prasības visās tautsaimniecības nozarēs, lai nodrošinātu iedzīvotāju tiesības dzīvot kvalitatīvā vidē, kā arī pietiekamus pasākumus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai.

Fondam piešķirtā valsts budžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem izmantojama tādu pasākumu un projektu finansēšanai, kuri saistīti ar vides aizsardzību.

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

Latvijas Dabas fonds

(<http://ldf.lv/>)

Latvijas Dabas fonda misija (sūtība) ir Latvijas dabas daudzveidības saglabāšana ar praktisku aizsardzību un sabiedrības izglītošanu par to nozīmi.

Latvijas Dabas fonds darbojas 5 programmās: dabas aizsardzības politika; sabiedrība un dabas izglītība; bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmas, īpaši aizsargājamo reto sugu un zemes platību – biotopu aizsardzība.

Vides aizsardzības klubs

(<http://www.vak.lv/>)

Vides Aizsardzības klubs ir vecākā dabas aizsardzības nevalstiskā organizācija Latvijā. VAK jau 1986. gadā bija daļa no Latvijas nacionālās atmodas veidošanas spēka.

Iestājas par vides jautājumiem to visplašākajā nozīmē, kas ietver bioloģisko daudzveidību, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju uzraudzību un sabiedrības tiesības uz dzīvi tīrā vidē.

Zemē draugi

(<http://www.zemesdraugi.lv/lv/>)

Latvijas Zemē draugi ir daļa no pasaules lielākās vides sabiedriskās organizācijas un apvieno Latvijas vadošās vides organizācijas un to atbalsta grupas un vietējās iedzīvotāju iniciatīvas grupas un organizācijas, kas strādā vides interešu aizstāvības, sabiedrības līdzdalības veicināšanas, kā arī vides izglītības un informācijas jomās.

Strādā četros virzienos – ĢMO (ģenētiski modificēti organismi), Vides interešu aizstāvība, klimata pārmaiņas, piekraste.

Baltijas vides forums

(<http://bef.lv/>)

Baltijas Vides forums tika izveidots 1995. gadā. BEF darbinieki izveidojuši nevalstiskās organizācijas Latvijā, Igaunijā, Lietuvā un Vācijā. Latvijā „Baltijas Vides forums” kā sabiedriska organizācija tika reģistrēta 2003. gadā, bet kā biedrība 2005. gadā.

Darbojas šādās tēmās: dabas aizsardzība; klimata pārmaiņas un enerģija;

piesārņojums un ķīmisko vielu pārvaldība; ūdens resursi; atkritumu apsaimniekošana; sadarbības stiprināšana.

Latvijas Zaļā josta

(<http://www.zalajosta.lv/lv/>)

Misija ir veicināt videi draudzīgas apziņas attīstību visā sabiedrībā, jo īpaši bērnu un jauniešu vidū, palielināt sabiedrības lomu un līdzdalību vides kvalitātes atjaunošanas un saglabāšanas procesos, vides politikas veidošanā un īstenošanā.

Bērnu vides skola

(<http://www.videsskola.lv/>)

Bērnu Vides skola (BVS) ir izveidota 1989. gadā, un tajā darbojas jauni cilvēki, meklējot veidu, kā labāk iepazīt vidi, lai iemācītos paši un lai palīdzētu citiem labāk iekļauties vidē un justies atbildīgiem par to. BVS koordinē skolu vides izglītības projektus; veic skolotāju un skolu vadītāju tālākizglītību, organizējot kursus un seminārus; kopīgi ar skolotājiem praktiķiem un speciālistiem sagatavo un izdod mācību metodiskos materiālus vides izglītībā. ▲

Ievērojamākās vides organizācijas pasaulē

Pasaules dabas fonds (<http://www.pdf.lv/>)

Pasaules dabas fonds ir Latvijā reģistrēta sabiedriskā organizācija, kas darbojas kopš 1991. gada. 2005. gadā organizācija tika reģistrēta kā nodibinājums ar nosaukumu „Pasaules dabas fonds”.

Fonds strādā, lai saglabātu ģenētisko, sugu un ekosistēmu daudzveidību, nodrošinātu atjaunojamo dabas resursu izmantošanu tagad un nākotnē, palīdzētu samazināt piesārņojumu un dabas resursu un enerģijas izšķērdīgu patēriņu.

Greenpeace

(<http://www.greenpeace.org/international/en/>)

GREENPEACE Greenpeace ir neatkarīga globāla organizācija, kas darbojas, lai mainītu dabai nelabvēlīgu attieksmi un uzvedību, lai aizsargātu un saglabātu vidi. Viens no galvenajiem mērķiem: veicināt tādus enerģijas ieguves veidus, kas nerada draudus zemeslodes klimata pārmaiņām. Iestājas pret ĢMO un par atomeroču likvidēšanu.

Greenpeace ir pārstāvēts vairāk nekā 55 valstīs visā Eiropā, Amerikā, Āzijā, Āfrikā un Klusā okeāna valstī. ▲

Citas starptautiskas dienas

22. maijā – Starptautiskā bioloģiskās daudzveidības diena.

Ik gadu 22. maijā visā pasaulē tiek atzīmēta Starptautiskā bioloģiskās daudzveidības diena. Tā saistīta ar 1992. gadā pieņemto Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību, ar kuru dalībvalstis apņemas aizsargāt un ilgtspējīgi izmantot bioloģisko daudzveidību un dalīties ar pieredzi un tehnoloģijām tās aizsardzībā un izmantošanā.

Ar starptautiskas vienošanās palīdzību, izceļot valstu atbildības jo īpaši atzīmējot Starptautisko bioloģiskās daudzveidības dienu, iespējams efektīvāk ietekmēt procesus pasaulē un rū-

pēties par dabas vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Latvija Riodežaneiro konvenciju ratificēja 1995. gadā. Atbilstoši konvencijas prasībām Latvijā izstrādāta nacionālā bioloģiskās daudzveidības aizsardzības stratēģija.

17. jūnijā – Pasaules diena cīņai pret pārtuksnešošanu un sausumu.

2. februārī – Starptautiskā mitrāju diena. Mitrāji ir purvi, upju palienes un niedrāji. Dienu Latvijā atzīmē kopš 1997. gada 2. februāra saskaņā ar starpvalstu vienošanos, aktualizējot jautājumus par mitrāju aizsardzību. Mitrāju konvencija vispār parakstīta 1971. gadā Irānas pilsetā Ramsarē, un tas ir vienīgais starp-

tautiskais vides aizsardzības līgums, kas veltīts kādai noteiktai ekosistēmai.

16. septembrī – Starptautiskā ozona slāņa saglabāšanas diena.

4. oktobrī – Starptautiskā dzīvnieku aizsardzības diena.

1. novembrī – Pasaules vegānu diena (vegāni ir cilvēki, kuri cenšas neizmantojot dzīvniekus pārtikai, apģērbam, izklaidei).

6. novembrī – Starptautiskā diena, veltīta vides aizsargāšanai karos un bruņotos konfliktos.

Pastāv arī citas, pat šķietami nepietnas dienas, piemēram, Diena bez iepirkšanās 25. novembrī u.c. ▲

Tematisko materiālu kopu "Draudzīga vide" sagatavoja projekta darba grupa.

Projektu finansē Latvijas vides aizsardzības fonds – 2939 EUR (70 %) un līdzfinansē Latvijas Nedzirdīgo savienība – 1242.40 EUR (30 %).